СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 272. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 21. листопада 1930. VOL. XXXVIII. N. 272. Jersey City, N. J., Friday, November 21, 1930. THREE CENTS.

22 ОСОБИ ВПАЛИ ЖЕРТВОЮ ТОРНАДА

ОКЛАГОМА СІТИ. — По зливним дощі навістив місто й околицю торнадо та знищив цілковито яких 200 домів, убив 22 особи, а поранив 124.

В знищених околицях проголошено военний стан та дозволено стріляти до всіх, хто користає з нещастя і грабує розвалені доми.

ГУВЕР ПРО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер говорив в Конституцієн Гол у Білім Домі до 1,200 делеґатів, котрі зїхалися на конференцію в справі охорони дітей.

Президент підніс, що виховання будучого покоління є великою проблемою, бо нові часи електрики і телефонів вимагають інших способів виховання, ніж їх практиковано супроти старого покоління. Нове життя вимагатиме від людей повного фізичного розвою як також великих умових здібностей, а рівнож пристосовання до того, що ми переходимо з сільської до міської цивілізації. Гувер підніс, що треба подбати про охорону нормальної дитини, дати лікарську поміч дитині з певними недомаганнями, а також заопікуватися опущеними дітьми.

На 45,000,000 дітей в Америці, говорив президент, є 1,500,000 дітей спеціяльно здібних, 35,000,000 дітей пересічно нормальних, а 10,000,000 з недомаганнями. З тих останніх 80% не одержує відповідної опіки і стає матеріялом з якого рекрутується кримінальний елемент.

БУРІ НА ОКЕАНІ.

НЮ ЙОРК. — „Мавретанія", пасажирський корабель лінії „Кюкард", виратувала капітана і його жінку та 26 моряків з тягарового корабля „Овідія", який затонув на океані. Буря, яка шаліє на Антлянтійськім океані, затопила ще кілька кораблів. Були і жертви в людях.

ТАМАНІ РОЗДАЄ ДЖАБИ.

НЮ ЙОРК. — При судовій розправі в справі маґістратського судді Еволда, обжалованого за підкупство, зізнавали ріжні лідери, звязані з демократичною орґанізацією Тамані Гол. Вони заявили, що Тамані Гол рішає в обсаджуванню ріжних місць і роздає їх тим, що є їй вірні. Дехто одначе підносив, що мейор Вокер робить це на власну руку, не звертаючи уваги на Тамані Гол.

НЕ БУДЕ МОЖНА ПІДСЛУХУВАТИ.

НЮ ЙОРК. — Вже знайшли спосіб, що буде можна говорити радіом через океан і не бути нараженим на те, що хтось інший підслухує розмову.

КРИТИКУЄ АМЕРИКАНСЬКІ УНІВЕРСИТЕТИ.

НЮ ЙОРК. — Вийшла з друку книжка, затитулована „Юніверзитіс — Амеріkен, Інґліш, Джермен", написана д-ром Абраґамом Флекснером, бувшим директором „Дженерал Едюкейшен Борд". В тій книжці піддав Флекснер американські університети дуже гострій критиці. Він каже, що давні анґлійські університети стоять далеко вище від американських, та що те, що подається навіть у такім університеті як Колюмбійський, є в богатьох випадках ніякою наукою, а шарлятанством. Шарлятанство відноситься головно до ріжних літніх чи домашніх курсів при помочі кореспонденції.

Флекснер каже, що вправді улекшено тепер доступ до університетів і покінчення студій, але в цей спосіб університети звульґаризовано й змеханізовано, а що найгірше, це те, що їх скомерціялізовано. Вони здеморалізовані навіть і під бизнесовим оглядом, бо дуже часто президент університету побирає меншу платню від футболевого „ковча", а про платню університетських професорів то вже й нема що говорити.

СІНКЛЄР ЛУІС ВЧИТЬСЯ ПО ШВЕДСЬКИ.

ВЕСТПОРТ (Конетикот). — Відомий американський письменник Синклер Луіс вчиться на ґалайбалай по шведськи. Він одержав нагороду Нобля в сумі $46,350 і хоче вивчити на борзі шведську мову настільки, щоби міг порозуміти все, що будуть говорити, коли будуть наділювати його нагородою.

НЕСПОДІВАНКА ПО 45 ЛІТАХ.

НЮ БРИТЕН (Конетикот). — Мейор Квіґлей відмовив вдовиної платні по $10 на тиждень одній жінці, якої імя задержано в тайні, а якій недавно помер чоловік, з котрим вона жила 45 літ і не знала, що їх подружє було незаконне, бо її муж не розійщовся з попередною жінкою.

НАЙБІЛЬШЕ ЗОЛОТА В АМЕРИЦІ Й ФРАНЦІЇ

ВАШИНҐТОН. — Злучені Держави мають золоту резерву на суму $4,183,000,000, а Франція на суму $1,192,000,000, себто Франція має майже половину того, що Злучені Держави.

ВІДЗНАЧЕННЯ ХЛОПЦЯ ГЕРОЯ.

16-літнього Марселя РіонаЛя іменувало французьке правительство рицарем „Заслуги на Морю", значить, відзначило його найвишою відзнакою, яку дає Франція морякам. Підчас останньої бурі на берегах Франції мав уже потонути рибацький корабель „Бон Ретур". Що це не сталося, треба завдячити молодому Марселеві, котрий будучи практикантом на моряка не стратив рівноваги духа. В хвилі, коли дано приказ зняти вітрила, вітер, що змінив наґло напрям, поламав щоґли, а керманича залляла величезна хвиля, змила з корабля й кинула в море. Малий Марсель, бачучи, що сталося, прибіг до керми й, хопивши її в свої руки, заволодів кораблем і виратував його. Протягом 24 годин видержав він на своїй позиції, виставлений на шаління розбурханої природи.

САМОГУБСТВО УКРАЇНСЬКОЇ ДІВЧИНИ В САСКАТУНІ.

В неділю, 5. жовтня, знайдено за містом Саскатуном тіло застріленої дівчини. Ясно було, що вона сама себе застрілила, хоч видно було, що стріляла аж три рази. Застрілена лишила лист до поліції, в якім подала, що називається Вірджінія Е. Гемилтон, що сама робить собі смерть і що бажає, щоби її похоронити в червонім уніформі, який є в її валізці в готели. А на покриття коштів похорону вона лишає зложені в банку 150 долярів. Завдяки сензаційним обставинам, серед яких найдено вбиту дівчину, часописи широко про неї розписались, а се влекшило дослідити, хто вона була. Показалося, що її дійсне імя було Катерина Паленюк, що мала 19 літ і походила з Гаєс, де її батько має фарму. Останініми часами перебувала в Ріджайні, де вчилася на норску. Наскільки слідство могло виявити, дівчина не мала причини до самогубства і одиноке пояснення є, що вона хвилево збожеволіла.

СЛОВАЦЬКИЙ ПОСОЛ ГЛІНКА ЖАДАЄ ПОСТАВЛЕННЯ ПЕРЕД СУД МАСАРИКА.

У часі читання деклярацій правительства зажадав провідник Словаків посол Глінка отворення дискусій над цею справою. По отворенню засідання заявив посол Глінка, що зажадає від палати суспендовання й поставлення перед суд президента републики Масарика. Заява Глінки викликала констернацію між послами. Цеж бо небувалий випадок в історії чеського парляменту.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА РАДІО.

Радіо стація W. H. A. M., Рочестер, Н. Й.

В неділю, 23. листопада, в год. 3—3.30 відбудеться радіо концерт з слідуючою програмою: 1) Вечір, Я. Степового; 2) Айстри, М. Лисенка; 3) Синя квітка, М. Гайворонського; 4) Вечірня пісня, К. Стеценка; 5) Тропак, Д. Бонковського; 6) Не забудь юних днів, М. Лисенка (співатимуть: М. і С. Климців і Ю. Січинська); 7) Коломийки, відограє сільська оркестра П. Климціва.

ПОЛЯКИ Й УКРАЇНЦІ В РУМУНІЇ.

Кореспондент часопису „Іл. Курер Цодзенни" в Кракові доносить таку вістку з датою 8. жовтня ц. р. з Букарешту: „Сьогодня одержав я в міністерстві просвіти дійсно радісну вістку для тутешньої польонії, а також для краю. **Уряд заявив свою згоду на отворення 8 польських шкіл, приймаючи засаду, що в тих місцевостях, де Поляки мають більшість, будуть державні школи спольонізовані. Школи одержать польську викладову мову, а персонал учительський буде зложений з Поляків.** Дальшим успіхом є рішення уряду, яким дозволяється засновувати приватні польські школи в тих місцевостях, де Поляки є в меншости".

Подаємо цю відомість польської ґазети без жадних коментарів. Є це успіх Поляків у Румунії, чи краще сказати успіх польського міністерства заграничних справ. Український народ, як недержавна нація, мусить сам напружити всі свої сили, щоби добитись бодай тих самих прав, якими наділено Поляків. Прецеденс зроблений. В міністерстві. видно, є двояка мірка не тільки для більшости й меншости, але навіть між меншостями.

ПОЧИНАЙТЕ ДЕНЬ ДОБРИМ СНІДАННЯМ.

Так радить віденський професор д-р Стейскаль у своїй брошурі. Із загальної скількости кальорій, що містяться в харчах, повиннося доставити тілови 20 процент вже при сніданню. Та, на жаль, уважають багато людей перше снідання маловажним. Тому, що тіло спочиває цілу ніч, то рано заходить субективна потреба їди. Професор Лейдн уважає перше снідання найважніщим. Жолудок є рано найбільше здібний приняти поживний харч. Більша часть людей осягають це при помочі чаю, кави або чоколяди. Американці їдять ще до цього овочі або мармоляду. Овочі розбуджують апетит. Дуже цінною поживою є мід, наскільки він походить просто від пасічника. Рішаючу ролю при їді відіграє настрій. При їді треба отже забути на злість, журбу, а також і на час, якого нам ніколи недостає.

СТАРИННА КЕРНИЦЯ ДАВАТИМЕ ВОДУ ПОМПЕЯМ.

Недавно відкопали в Помпеях в Італії велику артезійську керницю, що походить ще з часів Плінія старшого (І. вік по Хр.) Дослідники ствердили, що оловяні рури, які постачали старинному містови воду, знаходяться в доброму стані. Недавно зробили аналізу води, що пливе рурами до сьогодня, і ствердили, що вона зовсім чиста і пригожа до пиття.

ЩО ОПОВІДАЄ ОЧЕВИДЕЦЬ.

Черновецький „Час" пише: До нашої редакції зайшов пан Н. Н. (Жид по національности — Ред.), що прибув 10. жовтня ц. р. зі Східної Галичини і був свідком слідуючих подій у Городенці:

В понеділок зайшов відділ війська до Народного Дому в Городенці. Воячня кинулася під командою одного старшини на обстановку й здемолювала її. Опісля вийшли на вулицю, заарештували коло 15 селян і присилували їх розбирати бляху з крівлі Народного Дому.

Добувши алькогольні напитки, вояки впилися й розсипалися малими ґрупами по хатах і насилували там дівчат.

Тоді, коли очевидець цих варварських подій стояв на вулиці, повела ескорта сімох скованих українських священиків. Всі вони були покалічені; двом з них текла ще кров з голови. Більша часть священиків була в легкім одінню і без капелюхів. Правдоподібно арештували їх на обійстю.

В одного пасічника в Городенці вилляли вояки 6 бочок меду.

Пан Н. Н. остерігає всіх тих, котрі вибираються за кордон, щоби не їхали через Польщу, тому, що Поляки нападають залізниці, щоби звалити опісля вину на Українців й уладити нові погроми на Українців.

ВКРАЛИ МЛИН З МЕЛЬНИКАМИ.

В селі Рудах, в повіті Сорока, мав на Дністрі селянин Сторян млин. Одної ночі пробудили Сторяна з його сином на большевицькім боці большевицькі пограничники і заарештували їх. Румунські власти звернулися до мішаної румунсько-совітської комісії, щоби большевики освободили обидвох арештованих мельників, яких правдоподібно вкрали зухвалі большевики.

ВІДЕНЬ ЦЕНТРАЛЕЮ БОРОТЬБИ З НАРКОТИЧНИМИ ОТРУЯМИ.

Міжнародній конґрес криміналістів ухвалив отворити у Відни центральне бюро розвідче і розпізнавче, а також і міжнародне центральне бюро для боротьби з наркотичними отруями. Рівнож ухвалив конґрес оснувати у Відні бюро для інформації в справах торговлі дівчатами.

ҐІНДУСИ ЗАПОВІДАЮТЬ ВТРАТУ ІНДІЇ

НАВІТЬ ПОМІРКОВАНІ ҐІНДУСИ ОБУРЕНІ ЗАЯВОЮ КОНСЕРВАТИСТА.

ЛОНДОН.—На конференції в справі Індії прийшло до горячої перепалки між представниками Індії та консерватистом лордом Пілом.

Відповідаючи на заяву Піла, з якої виходило, що Анґлія спирається на свою силу зброї, ґіндуські делеґати заявили, що вони анґлійської мілітарної сили не бояться. Анґлія не має сили поконати Індії. Її бажання це зробити скінчиться таксамо траґічно для Анґлії, як скінчилося непримириме становище до анґлійських кольоній за морем.

Анґлійські ґазети підчеркують, що так говорили бесідники, які в Індії вважаються зрадниками Індії за свою участь у конференції. Богато горячих слів ґазети приписують провокації Піла.

ДЮІ ВЖЕ ПОКІНЧИВ СВОЮ МІСІЮ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Чарлз С. Дюі, Американець, що був фінансовим дорадником польського уряду, зложив уряд та вертає до Америки.

Перед своїм виїздом Дюі видасть заяву, в котрій представить висліди своєї праці в Польщі. З заповідженого наперед змісту цеї заяви видно, що Дюі бачить у Польщі великі поступи, але й великі недостачі, головно на полі орґанізації малого кредиту для селян.

ВЖЕ ЗНОВ АМЕРИКА ВИНУВАТА.

ЖЕНЕВА. — На конференції для східно-европейських економічних справ, скликаній Лігою Народів, ряд бесідників підносив тяжкий стан рільництва в ріжних краях східної та південної Европи. Бесідники говорили, що кріза рільництва випливає з конкуренції Америки, котра може продукувати збіжа богато дешевше ніж ті краї. Представники Угорщини, Болгарії, Польщі й Югославії домагалися митових границь для знищення конкуренції Америки.

ЗНОВ КОМІСАРІ, ЩО НЕ ХОЧУТЬ ВЕРТАТИ В РАЙ.

ЛОНДОН. — Теракопов та Рабінович, два директори Російської Компанії Нафтових Продуктів, що була аґентурою большевицького уряду при продажі кавказької нафти, не послухали приказу большевицького уряду вертати в Москву.

Большевицький уряд закидує їм, що вони продавали нафту занадто буржуазним способом.

НОВІ СТРАЙКИ Й ЗАВОРУШЕННЯ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД. — Хоч ґенеральний страйк уже відкликаний, мимо цього страйки не устають, а вибухають у ріжних околицях Еспанії.

Військова команда виставила по столиці скріплену сторожу, щоби в цей спосіб застрашити населення. В Барсельоні прийшло до крівавих заворушень, підчас котрих вуличні демонстранти кричали: „Смерть королеви!"

НЕКОРОНОВАНИЙ КОРОЛЬ УГОРЩИНИ СТАЄ ПОВНОЛІТНИМ.

БУДАПЕШТ. — Столиця Угорщини нині декорована для відсвяткування дня, в котрому архикнязь Отто з Габсбурґів стає повнолітним.

Отто — некоронований король Угорщини. Він є сином Карла, австрійського цісаря та мадярського короля. З огляду на те, що його батько не зрікся мадярського престола, а Угорщина ще й нині називається формально королівством, він претендує на мадярський престол. Та його на престол не пускають не тільки ті держави, що забрали краї, колись опановані Угорщиною, але й диктатор, що править Угорщиною в його імени.

У Брукселі, в Бельґії, де перебуває Отто, святковано день повнолітности Оттона як звичайне родинне свято.

ФІНЛЯНДІЯ ДУМАЄ СКАСУВАТИ ПРОГИБІЦІЮ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС. — Фінський кабінет міністрів постановив предложити парляментови проект скасовання фінської прогибіції. Покищо мають піднести процент алькоголю, який має бути дозволений у пиві.

БУХАРІН КАЄТЬСЯ.

МОСКВА. — Комуністичні ґазети подають довжезну сповідь Миколи Бухаріна, бувшого провідника правого ухилу комуністичної партії.

Бухарін рівночасно осуджує свого американського представника, Джея Лавстона.

ЗА ПРОБНЕ ЗНЕСЕННЯ КАРИ СМЕРТИ.

ЛОНДОН. — Уряд партії праці думає предложити в найближчому часі знесення кари смерти. Реформу мається завести наперед на пробу на пять літ, а коли проба не викличе погіршення карних умов, вона має стати постійною.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКІ ВИБОРИ.

Вибори до польського сойму скінчені. Напруження, яке з того приводу існувло в Польщі від кількох місяців, мало би покінчитися. Сподівання кождої партії, урядової й опозиції, мало би тепер найти своє остаточне вирішення. Вибори мали би показати, хто представляє настрої більшости населення та хто має уповажнення від населення переводити його волю. Так є в справді демократичних, справді парляментарних краях.

Польща йшла до виборів з важними справами. Мала вона вирішити питання, чи жмінка колишніх революціонерів має нині мати право кермувати в мирний час країною способами особистої волі одиниці, самовільного підбору ним головних урядників і тайних заговорів.

Через те, що Польща не мала ясної відповіди на се питання, вона варилася сама в собі. Одна партія поборювала другу безпощадно. Держава постійно слабла.

Розвязати сю суматоху могли тільки справдішні вибори, себто вільні вибори, при яких кожда партія могла би так свобідно агітувати, як партія урядова, і при яких голос кождого виборця був би записаний нарівні. Та на такі вибори самий уряд не рішився. Уряд знав, що населення проти нього, і тому не хотів допустити до мирних і законних виборів. Пішло фалшування ліст виборців, переслідування партій, шахрування висліду. Пішли відомі польські вибори. У сей спосіб уряд думав здобути собі потрібну кваліфіковану більшість сойму, який дав би можність урядови переводити в соймі свою волю без страху опозиції.

Вибори дали урядови більшість, але не дали йому кваліфікованої більшости. Значить, сила уряду дещо зросла, але не ґрунтовно. Боротьба між урядом дещо зміниться, але не ґрунтовно. Опозиція буде в сій боротьбі слабша, бо вона вже не більшість, але меншість. Одначе вона поважна меншість.

Відомо, чи сякий сойм у Варшаві, чи такий, Українцям від нього однакова потіха. Одначе коли в Польщі буде далі вестися безпощадна й жорстока боротьба між польськими партіями, то Польща буде слабнути, а се на довшу мету може вийти на користь Українцям, коли вони зуміють використати се ослаблення віковічного ворога на заході для скріплення своєї боротьби проти нього.

ЯК БУЛО СПРАВДІ З ВІЗИТОЮ ДЕЯ Й МАКОГОНА В ГАЛИЧИНІ.

(Черновецький тижневик „Рідний Край" подає статтю „Пригоди Чужинців у Галичині", котра подає, як видно, на основі добрих інформацій, як малася справа візити д-ра Дея й Макогона в Галичині. — Ред.).

ПРИГОДИ ЧУЖИНЦІВ У ГАЛИЧИНІ.

Канадійський громадянин, лікар д-р Вілієм Фридерик Дей, професор медицини лондонського університету, людина світової слави як знавець духових і жолудкових слабостей, учитель і приятель найславнішого тепер у світі психіятра д-ра Адлера, мав нагоду на свої очі переконатися про всі ті звірства, які діються в Східній Галичині під покровом польського уряду. Д-р Дей людина багата, дуже впливова в усіх великих державах землі, бувала по світі, має приятелів серед найважніщих чинників по цьому світі, так що його слово й його свідоцтво важить більше ніж когонебудь. Д-ра Дея запрошують як наукову лікарську силу на всякі лікарські збори. Цей учений був членом і начальником кількох наукових експедицій у ріжні части світа. Його оповідання про те, що він бачив і сам пережив на власній шкірі в Галичині, не зібють ніякі польські часописні, чи урядові брехні й перекручування. Навпаки, світ, маючи свідоцтво безсторонного спостерігача, довідається тепер правду про способи правління польського уряду й панування над Українцями. Світ довідається від достовірної людини, англійського горожанина, якого нічого не вяже з українським народом, як хіба спільний із невинними українськими жертвами перебутий арешт, усю правду про нечувані й небувалі дикунства й варварства польського уряду, поповнені над Українцями під Польщею та про перекручування правди Поляками.

Д-р В. Фр. Дей перебував цього літа в славнозвіснім лікувальнім місті Карльсбаді в Чехословаччині. Там він і сам лікувався і лікував інших хорих на жолудок. Поміж його пацієнтами були й п. Яків Макогін зі своєю дружиною, громадяне Злучених Держав Америки тай багато інших знаних у світі людей і визначних діячів. Пан Яків Макогін, покінчивши своє лікування у Карльсбаді, запросив до себе в гості на спільну подорож самоходом по Европі через Польщу, Румунію, Угорщину, Югославію, Італію, Швайцарію, Францію і вкінці в Англію, Америку й Канаду д-ра В. Ф. Дея.

Приїхавши до Львова, д-р В. Ф. Дей захорував тяжко в готелю Жоржа. Пан Я. Макогін закликав д-ра Маріяна Панчишина, котрого поручено йому як найліпшого лікаря у Львові, до хорого. Між обидвома лікарями розвинулася розмова про це й те. При цій нагоді розповів д-р Панчишин д-рові Дейові про страшні каліцтва, спричинені варварськими побоями польськими жовнірами тай про те, що польський уряд не позволяє лікарям лічити смертельно побитих, арештує лікарів і конфіскує лікарства. Здивований д-р Дей не хотів вірити неправдоподібним оповіданням свого товариша по фаху. Коли д-р Дей настільки видужав, що міг устати, д-р Панчишин предложив йому, щоб він поїхав сам на село, куди їде лікар на поміч побитим, а переконається сам про правдивість оповіданих йому фактів.

Д-р В. Ф. Дей обїхав автом кілька сіл, розвідуючися на місці про все, що сталося. Аж у селі Городиславичах сталася з ним самим несподівана для нього пригода. Д-р Дей помагав саме лікареві українському, як лікував побитого, уважаючи це за свій лікарський обовязок, давати всюди лікарську допомогу, де цього треба. У цім своїм самаританськім ділі арештують його й того лікаря, якому він допомагав. Д-р В. Фр. Дей зараз показав свої папери на доказ, що він англійський громадянин, професор медицини й має дозвіл на перебування в Польщі. Нічого не помогли його протести. Папери йому забрано, його самого заведено до арешту, зроблено ревізію всього, що він мав коло себе, але нічого не найдено, що робило би його хоч крихітку підозрілим.

Англійський громадянин, д-р В. Ф. Дей зажадав, щоб повідомлено про його арештування англійського консуля, щоб його получено з ним телефоном. Але йому цього відмовлено, всупереч міжнародним звичаям і праву. В арешті й переночував д-р В. Ф. Дей. Тимчасом шофер зачав шукати за своїм гостем і, довідавшися, що він арештований, повідомив про це п. Якова Макогона, котрий зараз зателефонував це англійському консулеві й аж за настоюванням консуля випущено д-ра В. Ф. Дея на вільну стопу до Львова в 3-тій год. пополудні.

Та на цім не скінчилася справа. В готелю Жоржа переведено ревізію в д-ра В. Ф. Дея, опісля й у п. Я. Макогона через те, що д-р В. Ф. Дей був у його товаристві. В обидвох нічогісінько підозрілого на найдено. Помимо того скорочено обидвом час перебування в Польщі й ці панове відїхали до Румунії. На стації в Неполуківцях погранична поліція перепустила вільно п. д-ра В. Ф. Дея до Черновець, а від п. Я. Макогонна забрали його амер. пашпорт і жадали, щоб він вертав до Польщі. Цьому спротивився п. Я. Макогін і після кількох годин дозволено йому поїхати другим потягом до Черновець, де він мав явитися в поліції. Обидва панове зазначують, що румунські власти поводилися з ними дуже чемно й коректно, що зробило на них корисне враження в цілковитій противности до незвичайного з чужими громадянами поведення польських властей.

Це діялося в пятницю й суботу, то є 17. і 18. жовтня. Дружина п. Я. Макогона осталась у Львові. Одначе, не почуваючи себе певною серед таких обставин відїхати через польську територію в Румунію, вона приїхала в неділю, 19. жовтня, своїм автом під прапором Злучених Держав Америки в супроводі й під охороною американського консуля, діставши на переїзд дипльоматичні папери. Скінчивши свою функцію, американський консуль оглянув в неділю катедральну церкву й митрополичу резиденцію й відїхав зараз до Польщі. Як би в поведенню п.п. д-ра В. Ф. Дея й Якова Макогона з дружиною була хотяй крихітка некоректности, то ані англійський, ані американський консулі не дали би в ніякому разі свою дипльоматичну поміч, а це тим більше, що вони це зробили за згодою англійського й американського амбасадорів у Варшаві. Тим яркіще виступає небувале поведення польських властей, а то ще тим більше, що сам польський посол при уряді Злучених Держав Америки п. Филипович запросив чужинців самим переконатися на місці про те, що розповсюднені в світовій пресі відомости про польські варварства в Східній Галичині неправдиві. Сторонські визначні, світові й бувалі люде тепер особисто переконалися, як можна вірити на слово й найвищих представників польської влади.

Польська влада добре знає, що такі свідки, як пп. д-р В. Ф. Дей і Я. Макогін матимуть повну віру в усіх впливових чинників світа, як оповідатимуть бачене й досліджене ними. Вона знає й те, що такі високопоставлені особи не можуть безчинно дивитися на очевидні злочини польської влади, поповнені на беззбройнім народі, та ще в середині Европи, хтоб той нарід і не був. Бачучи з цього неминучу й непоправну шкоду для Польщі, польське правительство старається через польську пресу подавати фальшиві відомости про цих джентельменів. Польські часописи подають, начебто п. д-р В. Ф. Дей був чиїмсь кореспондентом, що приїхав з Берліна до Польщі, щоб за німецькі гроші — кажуть 100 злотих денно — робив Полякам пакости. А тимчасом світ знає, що цей славний учений лікар своєю лікарською практикою заробляв би не сотки, а тисячі злотих, і то не на день, а за годину, та що він маєтку не потребує, маючи його подостатком.

Свідками, що п. д-р В. Ф. Дей приїхав до Польщі не з Берліна, а прямо з Карльсбаду в Чехословаччині, де він ціле літо перебував, є голови держав, члени коронованих родин, дипльомати й инші найвищі достойники. Яку вартість мають супроти таких свідків перекручування правди й клевети відай не світового значіння польської преси. Таку саму вартість має й клевета польських часописів, що п. Я. Макогін, капітан американської маринарки, є головним аранжером цілої справи походу чужинців на оглядини невиданих мук українського, невинно катованого народу під польським пануванням.

Клим Обух.

ХАОС У ГАЛИЧИНІ.

(Допис з краю).

(Докінчення)

(4)

Головна штучка їх полягає на уневажнюванню зголошених ліст кандидатів. І так в Ряшеві аж 16 ліст уневажнено а лише дві признано за важні.

З державної листи українсько-білоруського бльоку уневажнено кандидатури б. послів Паліїва і Целевича, котрих потім не поставлено вже також на ніякій окружній лісті. Це дуже пахне якимсь махлерством, бо загально звісною річчю є, що Полякам дуже залежало на тім, щоби ті два, дуже діяльні посли, не дісталися знову до сойму. Зосібна непоставлення Паліїва є великим скандалом, бо його обвинувачують головно за вічеві промови на Волині, де обовязує дуже гострий старий російський кодекс карний, після котрого він може дістати (коли би зістав признаний виновним) навіть два і більше років тюрми.

—o—

В останніх днях розпочалась серіозна нагінка на самий провід т. зв. „УНДО" (Укр. Нац. Демокр. Обєднання).

І так арештовано голову тої партії, а рівночасно голову бувшого ундівського клюбу в польськім соймі д-ра Дмитра Левицького. Арештовано і д-ра Любомира Макарушку, секретара УНДА, людину дуже роботящу і серіозну. Нібито слідча поліція знайшла в грошевих книгах ундівської канцелярії, що УНДО давало субвенції полковникови Коновальцеви, начальникови Украінської Військової Організації (УВО), (що мав проживати в Берліні) і що воно стояло в звязи і також субвенціонувало Василя Панейка в Парижи, кореспондента „Діла" і бувшого західно-українського дипльомата. Щодо першого закиду, то це річ цілком виключена, бо полковник Коновалець ундівських запомог не потребує, бо його тесть, д-р Ст. Федак у Львові, цілком леґально висилає гроші на удержання своєї доньки і її родини.

Щодо другого — то преці нічого каригідного не можна доглянутись в тім, що якась партія удержує заграницею свого заступника. А що той заступник витягає перед культурний світ всілякі свинства, яких допускаються на нашім народі, то тут є вина лише по стороні авторів тих свинств. Най не буде свинств, то не буде що й витягати перед культурний світ!

Але слідча комісія тим не вдоволилась; вона ще й перевела (за дозволом маршалка Дашинського) ревізію в льокалю україського (ундівського) клюбу в соймовім будинку. Зревідовано також помешкання секретаря цего клюбу, Косоноцького, та стенотипістки цего клюбу, п. К. Вісневської. Обоїх арештовано, бо і в паперах клюбу знайдено докази зносин з заграницею. Та і на тім ще не конець: арештовано адвоката д-ра Марітчака, того, що то їздив як товмач з п. Деййом на доходження до Гаїв, та слюсаря Стефанівського.

Газети польські піднесли триюмфальний крик, що цілий провід УНДА зліквідовано, (бо ще й редактора „Діла" В. Мудрого, арештовано!), але це пуста радість, тимбільше, що чим більше насильств у Галичині, тим більше є грімко протестуючих голосів за границею!

Але покищо; „тішся лютий враже!" Сидить чейже в тюрмі тепер 14 бувших послів з УНДА (один з них, Васильчук, дістав уже 1 рік тюрми!) 4-ох бувших послів радикалів, а на волі живе ще двох, з котрих д-р Ладика вже сидів у слідчій тюрмі. Сидить в тюрмі також 1 бувший посол сельроб, і 1 бувший посол, член партії праці. З сенаторів є увязнені доси 4 (між ними 1 сельроб).

Як бачимо — поліція і суди працюють в поті чола, а все для більшої слави санації.

Але чи Пілсудський, навіть позискавши такими способами більшість у соймі — не попаде уже в короткім часі з власними таки послами в конфлікт — це дуже велике питанне. Впрочім це є безсумнівна річ, що коли вони не ухвалять йому такої конституції, яку він хоче мати — він пішле їх в дураки, а скаже собі вибрати на підставі нової ординації таки звичайні свої креатури.

Тоді цілий польський парляментаризм зійде до чистого абсурду, а на що тоді вже Пілсудський і його камариля будуть собі позволяти, це предвидіти годі.

Це однак і для сліпого є очевидним, що ціла та хрія, цілий той хаос, ціде те розярення між самою польською суспільністю веде до доконечного розпаду Польщі. Сусіди не потребують навіть занадто скоро атакувати її: вона сама упаде як зріле, хотя й дуже хробачливе яблоко в подолок.

А чи Українці також вже тоді будуть готові до своєї нової історичної ролі, це вже інше питанне.

ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ.

(Оригінальні матеріяли з краю).

(17)

ПОВІТ СОКАЛЬ.

Дня 27. вересня ц. р. перевела поліція ряд трусів у громадян в Сокалі, а саме: в о. Салуки Луки, о. Вергуна Т., о. Ґрицика Олександра, Стефанишина Володимира, Чабана Івана, Сенчини й у Бурсі св. о. Николая. Придержано: Стефанишина, студента прав, і учеників: Сосновського, Тхіра, Майбука, Цвікулу й інших.

СІЛЕЦЬ.

Дня 28. вересня ц. р. приїхала карна експедиція з 6 полку кінних стрільців з Жовкви. Побили Климова Івана, студента прав, котрий лежить обложно хорий, Улицького Петра, голову читальні, й повибивали шиби в читальнянім будинку.

ПАРХАЧ.

Того самого дня переїхали до Пархача, побили б. голову „Лугу", касієра читальні, війта Пелеха й інших за вишивані сорочки, які здирали з людей, робили труси будьтоби за крісами й амуніцією.

КОМАРІВ.

Дня 29. вересня ц. р. впали до села, зігнали людей з поля і при помочі „стшельцуф" сортували римо-католиків і греко-католиків, а потім у звірський спосіб знущалися над молодими хлопцями. Побили 16 хлопців. Били навіть штахетами з цвяхами. Здемолювали читальню, знищили комплетно цілу бібліотеку. Спис побитих: Ващук Павло, Дідик Володимир, Кіндратяк Михайло, Шурмяк Мирон, Борона Петро, Костюк Василь (син Степана), Антонюк Степан, Блащук Степан, Антонюк Михайло, Ничай Омелян, Кіндрат Павло, Шурмяк Іван, Костюк Василь (син Гаврила), Ребрина Петро, Повода Іван.

ЗУБКІВ.

Того самого дня впали до Зубкова, побили кілька людей, стероризували населення й виїхали до Бишова.

БИШІВ.

В Бишові побили в страшний спосіб тамошне населення. Робили труси, здирали вишивані сорочки. Населення перелякане втікає в ліси та поля. З Бишова роблять ріжні випади до сусідних сіл.

ПЕРЕСПА.

Побили багато людей, а населення перелякане втікає в ліс.

ТАРТАКІВ.

Зловили двох студентів університету Саноцького, Якимовича й міщанина Віру Тому. Усіх їх в страшний спосіб побили, а Віру шаблею через лице й голову. В уряді парохіяльнім знищили (подерли) театральні книги.

ГОРБКІВ.

До Горбкова впали в ночі, однак населення втікло на сіножати за рікою, а в селі зловили ученика ґімназії Василевського Володимира, Петра його брата, гнали через села й у страшний спосіб били.

СВИТАЗІВ.

З Горбкова впали до Свитазова й побили богато людей, а між іншими Гаврилюка Василя й Мартинюка Володимира. Бібліотеку читальняну комплетно знищили.

БИШІВ.

Шкадрона 6 полку кінних стрільців, стаціонованого в Жовкві, в формі експедиції карної закватирувалася в селі Бишів, сокальського повіту. Коло півночі викинено з постелі 10 найсвідоміших людей і збито кольбами, друками й нагаями в нелюдський спосіб. Місцеву читальню й кооперативу знищили до тла. Населення мусить доставляти що дня печені кури і т. д. Причину катування подавано, що день перед тим згоріла одна стирта двірського збіжа. По скінченю екзекуції заявив польський старшина побитим, що він знає, що бив невинних, але мусів їх бити.

ОРДІВ.

З Бишова перейшла карна експедиція 1. жовтня ц. р. до Ордова. Там знищили читальню, уряджения її, театральну сцену, ґрамофон з плитами й цілу бібліотеку. Побито 7 невинних людей.

СУШНО.

З Ордова перейшла експедиція до Сушна, де також знищено читальню й бібліотеку. Людей били й казали дерти книги. Деякі факти побиття зафіксовані судовими протоколами. Причина нападу на Ордів та Сушно невідома, бо в цілій Радехівщині не було ані одного випадку т. зв. саботажів. При цьому нікого не арештовано. В Сушні переведено ревізію в домі місцевого пароха й знищено при цьому хатнє уряджения.

Дня 3. жовтня рано арештовано б. посла о. д-ра Пелліха Володимира і відвезено автом до Золочева. Сьогодня переводить поліція в цілому повіті ревізії в українських громадян.

(Дальше буде)

— Жінки не йдуть до раю.
— Чому?
— Бо в святого Івана сказано: „І було пів години спокійно за небесними воротами". Якжеж це могло би бути можливе, щоби там були жінки?

—o—

Священик на проповіди помилився і сказав, що Авель убив Каїна. Один з селян відізвався на те:

— Добре йому так, бо передше все Каїн убивав невинного Авля.

—o—

— Слово це вітер! — каже хтось.

— А бодай би так — відзивається на це другий. — Колиб це була правда, то моя жінка обертала би всі вітраки!

PROTESTS OF UKRAINIAN AMERICANS AGAINST POLISH ATROCITIES AS REFLECTED BY AMERICAN NEWSPAPERS.

UKRAINIANS PROTEST TREATMENT ACCORDED COUNTRYMEN BY POLES.

Telegrams Forwarded Following Dramatic Meeting in Downtown Hall.

Ukrainians of Allentown last evening during a meeting of protest over the treatment accorded their countrymen by the Poles in Western Ukraine, petitioned Secretary of State Henry L. Stimson and the secretariat of the League of Nations to bring about a cessation of persecution.

It was a dramatic meeting, held in Ukrainian hall at Front and Furnace streets. The auditorium was jammed to the doors with incensed Ukraine-Americans, many of whom have letters from loved ones telling of conditions in the home land.

The text of the messages sent to the League of Nations and to Secretary Stimson are almost identical excerpts follow:

"In the course of a few months the ambitious Polish rulers are forcefully trying to Polonize and change the religion of seven million people. To accomplish this end they destroy all Ukrainian libraries, close down the schools and all institutions of higher learning, admitting students to colleges and universities only on the condition that they denounce their nationality under an oath and change their religion.

"Under the most false pretense and invented suspicions, they sentence thousands of Ukrainian people to jails, including many of the highest inteligentsia, such as members of parliament, professors, lawyers and priests.

"To hold the Ukrainian people in fear, they despatch troops and gendarmes to all the Ukrainian villages and towns to terrorize them in the most unmerciful manner. They flog men, women and even children, leaving them to suffer and in some instances to die, forbidding medical assistance. They abuse women, young girls and even children. Masses of Ukrainian people have fled to forests and live in dugouts and tunnels to escape these barbarous invasions.

"In order to financially and materially ruin all the Ukrainians, they aimed their greatest attack in the Ukrainian co-operative stores and other strongly organized units. The home office and one of the largest warehouses of the co-operative stores in Lemberg was completely demolished.

"And to the world they proclaim that they are fighting the Bolsheviks!

"Can such a government continue to be classed with and to hold a place among other civilized nations?"

These paragraphs are then followed with an appeal to Secretary Stimson and the League of Nations to use their influence to "liberate our countrymen in Western Ukraine from their most unfortunate positions."

The meeting last evening opened with a prayer by Rev. J. Pelecovich, rector of the Ukrainian congregation, who made a stirring exposition of conditions in Ukraine as contained in letters to relatives and friends in this city. The program was in charge of Miss Irene Pelecovich, who introduced Attorney Deniel A. Garrahan and Dr. George T. Ettinger, dean emeritus of Muhlenberg, as the speakers.

Athorney Garrahan spoke of the rights of Ukrainians to free themselves from the Polish yoke and compared the present situation with that with which American pioneers were faced prior to the American revolution. Mr. Garrahan, at the request of Ukraine leaders, then read the telegrams of protest which the meeting approved.

Dr. Ettinger spoke on "Religion and Education" pointing to the fact that religion and education are the foundation of the American nation. At the conclusion of the addresses there were selections by the Ukrainian choir and orchestra.

Joining in the protest were the members of the Ukraine congregation, the branch of the Ukrainian National Men's society, branch of Ukrainian National Women's society, branch of the Ukrainian Providence Association, Ukrainian American Citizens club and the Young Folks Choral and Dramatic Club of the Name of Lisenko.

(Allentown Morning Call,
November 17, 1930).

—o—

HUB UKRAINIANS PLAN TO PROTEST POLISH CRUELTY.

Clergyman Says Advices Tell of Campaign to Destroy Race.

More then 600 persons, old and young, women and children, already have been massacred or maimed; more than 200,000 Ukrainians, including the clergy, the intelligentsia and the upper classes of East Galicia, have been seized and imprisoned as a result of Poland's invasion of that land by Polish army, the Rev. Joseph Zelechivsky, rector of the Ukrainian orthodox church, 301 Shawmut avenue, has just learned in letters received from leading Ukrainian friends at Peremyshl.

A brother of the priest, formerly an army officer, has lost his position and with his wife and family of little ones is in a starving condition because of his loyalty to the Ukrainian cause of freedom.

Meeting Tomorrow.

A meeting of Boston Ukrainans to discuss the situation in East Galicia will take place Sunday at 3 P. M. at the residence of the priest, 136 Arlington street. There are over 4,000 Ukrainians in Boston and some 2,000,000 in the United States, the priest stated.

"These terrible things have transpired in the last three or four weeks," he said. "More than 300 Greek orthodox churches have been closed; schools also have been closed; buildings have been burned. The Polish army is now attacking the Ukrainian people wherever it goes.

"A letter just received from Peremyshl in East Galicia," says the rector, "states that the army is seizing cattle, chickens and other farm products and many houses and homes are being destroyed.

"An old man lying sick was asked about the Ukrainian nation.

"'It will be free,' he declared. The soldiers beat him until he fainted. Then he was dowsed with cold water. He was asked again; gave the same answer and was again pounded into unconsciousness. A third time he was asked.

"'Kill me if you wish,' he said. 'Ukraine will be free.'

"Soldiers attack and abuse the young Ukrainian girls. Then these girls are made to don holiday attire and sing patriotic Polish songs."

Reign or Terror.

Fr. Zelechivsky characterizes the present situation in the homeland as a reign of terror instigated by the Polish nation gone mad.

He declares Ukrainia comprises today 7,000,000 in East Galicia and 33,000,000 who are under the soviet regime. East Galicia Ukrainians, he states, eagerly desire home rule and their own nationality.

In a letter dispatched from Europe to a Canadian Ukrainian newspaper just received by the Boston priest, the writer of the letter, following a review of the terrors of the different Polish invasions of East Galicia, states:

"The pacification of the Ukraine by means of these (the Polish) punitive expeditions is probably the most destructive onslaught yet made on any of the national minorities and the worst violation of a minorities treaty. Indeed, it is a whole civilization, and a very high one, that has been wrecked within the last three weeks. The co-operatives, schools, libraries, institutes have been built up in years of work, sacrifice and enthusiasm by the Ukrainians almost entirely out of their own resources and in the face of immense difficulties. They feel the loss of these things almost as much as their inhuman physical sufferings. The Poles will no doubt publish the usual official denials. An immediate and impartial investigation on the ground is an urgent necessity."

The writer provides details of terrible beatings of men and women and outragings of young, old and middle aged in different Ukrainian villages by officers and men of the Polish cavalry. "The Polish terror in the Ukraine is now worse than anything that is happening anywhere else in Europe," he states.

(Boston Traveler,
November, 15, 1930).

—o—

UKRAINIANS OF BOSTON PROTEST POLISH POLICY IN HOMELAND.

Speakers Declare That Troops Oppress Their Countrymen in Eastern Galicia, Under 25-Year Mandate.

Stirred by stories of atrocities perpetrated by Polish cavalry and police, told in letters from kinsfolk and neighbors in their native land, more than 600 Boston Ukrainians voiced protest yesterday. A mass meeting in the Ukrainjan Orthodox Church vestry, 136 Arlington street, addressed a letter to the League of Nations, Premier Ramsay MacDonald of Great Britain, Chancellor Bruening of Germany, Foreign Minister Aristide Briand of France and Secretary of State Henry L. Stimson at Washington, declaring that "We vigorously protest before the civilized world against the reign of terror instituted by the Polish dictatorial government against the Ukrainian population in Poland, in particular against the Ukrainians in Eastern Galicia."

Poland has a mandate over Eastern Galicia for 25 years, at the end of which time a plebiscite is to be taken of the Ukrainians to determine what their national status shall be. Yesterday an election was to have been held in Poland. General Pilsudski, according to the speakers, Ukrainians and others at the meeting, has put 50 Ukrainian representatives to the former parliament, which he had dissolved, in jail as well as 32 other members who opposed him, the latter number embracing Poles, Jews, White Russians and Luthuanians.

—o—

SEES PERSECUTION.

In addition of these members of the Polish Parliament Pilsudski has imprisoned more than 1,000 leaders of the various minorities among tha population, not alone of Ukrainian origin, said F. J. Bagocius, a Lithuanian who addressed the meeting.

Elias Chopek, who acted as chirman of the meetnig, told of an affair that had been reported to him in a letter from his home village.

A party of seven Polish cavalrymen, or lancers, raided a village, causing the inhabitants to flee in alarm, all except one old man who was too sick to arise. The raiders entered his house and shouted to him:

"Moujik, do you think Ukrainia will ever be free?"

The old villager, who was not quite clear what the purpose of his visitors was, replied, "Why, yes, I think Ukrainia will some day be free."

Aged Man Beaten.

Immediately the raiders trussed him up and give him 25 lashes, as the result of which he died next day. The troopers then seized all the wheat in the village, piled it up in the square and taking several barrels of honey, poured it over the wheat. Then they ripped open pillows that they took from the houses and trampled them into the sticky mass.

The Rev. Joseph Zelechivsky, rector of the Ukrainian Orthodox Church, opened the meeting. This church is the one that was the scene of struggle between Polish and Ukrainians for possession when a Polish clergyman, Bishop Bohaczewski was sent to take possession.

Peter F. Tague, election commissioner, attended as the official representative of Mayor Curley and expressed his sympathy for the suffering Ukrainian people.

PROVIDENCE, R. I., Nov. 16. (AP) — More than 4000 members of Ukrainian societies of Rhode Island and nearby Massachusetts cities paraded here today and later attended a mass meeting in protest against atrocities alleged to have been committed by the Polish government against the Ukrainian population in Eastern Galicia.

Peter Grodzimsky, of Boston, the principal speaker, recited reports that have been received in this country of punitive expeditions sent into Ukrainian villages and of alleged tactics of terrorism adopted by the Polish authorities. He declared there will be no permanent peace in Eastern Europe until the Ukraine, Poland and Russia reach a basis of friendly independence.

Others who spoke were Dr. Michael Gallan of Philadelphia, the Rev. Jaroslaw Skrotzky of Fall River, and the Rev. Vladimir A. Kaskiw of Woonsocket.

(The Boston Herald,
November 17, 1930).

UKRAINIAN WOMEN APPEAL TO AMERICAN RED CROSS TO AID UKRAINIANS VICTIMS IN GALICIA.

JERSEY CITY, N. J., Nov. 18, 1930. — Ukrainian National Women's League of America sent to the American Red Cross headquarters at Washington, D. C., the following appeal:

Dispatches from Europe tell of a reign of terror that has broken out in the province of East Galicia, now occupied by Poland and comprising some four million Ukrainians. Thousands of Ukrainians are reported jailed, many other thousands brutally flogged, their homes destroyed, the cooperatives looted and ruined. The victims of these brutalities are refused medical attention by public hospitals, and private doctors and institutions even if they dare to render such help are handicapped by the immensity of the tragedy and the number of those in need.

The Ukrainian National Women's League, with branches throughout the United States, appeals to the American Red Cross to take steps to relieve the sufferings of the Ukrainians of Eastern Galicia. There is a Narodna Lichnytsia, (Ukrainian National Medical Aid) at Piotr Skarga 2, Lemberg, East Galicia, for just such emergencies as this present catastrophe, however its work is being hampered by the Polish Government, therefore the American Ukrainian citizens appeal to you to help make their work more effective.

The telegram was signed by Mrs. Helen Lototsky, the president of the organization.

President.

—o—

МАСОВЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ УКРАЇНЦІВ У РУМУНІЇ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ У СХ. ГАЛИЧИНІ

Чернівці, 27. жовтня 1930.

Учора в полудне, відбулося заповіджене протестаційне віче проти знущань польської влади над українським населенням у Східній Галичині, скликане Укр. Нац. Партією в Румунії.

Велика саля „Народного Дому" не могла вмістити всіх учасників. Прийшли на віче всі верстви української суспільности: селяни, міщани й інтелігенція, молоді й старі, чоловіки й жінки.

Віче відкрив короткою промовою віцепрезидент Укр. Нац. Партії, посол д-р Дудчак, вказав на нелюдське нищення польською владою Українців, їх майна у Східній Галичині, та на ціль віча, яке має внести протест перед цілим цивілізованим світом проти цього варварського вчинку, та передав слово референтови віча, ред. Юрієви Сербинюкови. Бесідник перейшов цілу Голгофту українського народу в історії у його взаємовідношенню до Польщі, згадав трагедію недавної визвольної боротьби та перейшов до сучасних подій у Східній Галичині, які в своїй жорстокости дорівнюють нападам Джінгісхана і нелюдським учинкам звироднілого звіра Яреми Вишневецького.

На основі документів та неупереджених свідоцтв чужинців змалював бесідник те пекло, у якому перебуває тепер українське населення в Східній Галичині. Бесідник вичислив усі катування й знущання над безборонним українським населенням, а коли змалював жалюгідний стан скатованих на основі писем очевидців, то мороз тілом пройшов; слухачі затискали уста з надмірного болю, а жіноцтво розплакалося. Здушило й бесідника в грудях.

Таких звірств, стільки нелюдскости годі й у дикунів знайти. Дантове пекло — це дрібниця. Згадав бесідник також, що скатованих не приймають до лічниць, не допускають і лікарської допомоги на села.

„Коли існує ще європейське сумління, то воно не сміє не відізватися на цей крик болю безборонного населення", сказав бесідник. Скатованому й стероризованому населенню потрібна допомога й то негайно. Тому, що нашим братам у Галичині замкнено до болю ще й уста, тому хочемо ми, Українці в Румунії, запротестувати проти польського варварства й звернутися до Союза Народів, щоби зробив кінець цим нелюдським мукам, які неможливі в краю, де ми живемо, й в інших культурних краях.

Бесідник ставить отсі резолюції, які віче приймає одноголосно бурею оплесків.

Резолюції віча:

Східну Галичину прилучено 15. марта 1923 р. до польської держави під услівям, що вона дасть Українцям територіяльну автономію. Та Польща не то що не дала Українцям обіцяної автономії, але відобрала їм і ту дрібку прав, які вони мали за австрійського правління. Український народ у Східній Галичині позбавлено народнього, середнього і вищого шкільництва, а всякими нелегальними шиканами спинювано його економічний і культурний розвиток.

Всякі скарги до Ліги Націй, яка перебрала охорону прав української меншости і гарантію їх особистої свободи, економічного і культурного розвитку, остались неуэгляднені.

А коли які невідповідальні чинники з української молоді допустилися з розпуки кількох саботажних актів, за які їх можна було потягнути особисто до судової відповідальности, — бож сконстатовано, що масові підпали це в переважній більшости робота комуністичних агітаторів і самих власників, які спекулювали на асекураційне відшкодовання, — польська влада урядила зорганізований похід на поголовне нищення невинних і безборонних Українців та систематичне руйнування українських економічних і приватних установ. Карні експедиції польських жовнірів і поліції допускались і допускаються під претекстом т. зв. „пацифікації" звірських і варварських учинків на невиннім населенню, катують українських селян, міщан і інтелігенцію, не поминаючи і священства, та руйнують їх особисте майно, а також громадські просвітні та економічні установи.

Українське населення в Східній Галичині позбавлене всякої оборони, а навіть і лікарської допомоги у тяжких випадках побиття. Кожну спробу протесту здушують терором, а пресу конфіскатами.

1. Українці в Румунії, зібрані на вічу УНП в Чернівцях дня 26. жовтня 1930 р., беручи під увагу вище наведені неоспоримі факти, протестують перед цілим цивілізованим світом проти незаконного і некультурного переслідування, знущання і катування невинного українського населення та проти варварського нищення українського майна і культурних та економічних інституцій польською владою в Східній Галичині і домагаються від Союза Народів, як одинокого форума, призначеного інтернаціональним правом боронити прав і інтересів усіх европейських меншостей:

а) Зарядити негайне припинення дальших переслідувань українського населення в Східній Галичині.

б) Вислати негайно спеціяльну комісію до Східної Галичини, яка на місці розслідилаб знущання над невинним населенням і сконстатувала заподіяні шкоди на здоровлю й майні українських горожан, а також втрати українських інституцій у Східній Галичині.

в) Вислати негайно санітарну поміч для покалічених, яких не приймається до державних лічниць, як також зарядити допомогову акцію потерпівшому населенню.

г) По перепровадженню доходжень і сконстатуванню шкоди, зобовязати польське правительство до відшкодування усіх втрат, заподіяних карними експедиціями.

2. Віче відкидає з обуренням спробу польських агітаторів звалити вину за звірства й нищення українських економічних установ на жидівське населення, котре — як говорять ті агітатори — нібито підкупило польських жовнірів, щоби позбутися конкуренції і відвернути тим самим відповідальність польської влади.

3. Віче просить всі гуманітарні інституції в Европі, як Інтернаціональний Червоний Хрест, Лігу прав чоловіка й інші, прилучитися до протесту українського народу проти звірств у Східній Галичині.

4. Віче Українців в Румунії висказує своє найщиріще співчуття братям - Українцям у Східній Галичині у їх лихоліттю, а заразом і подив, що вони зуміли по геройськи видержати ворожий удар і не далися на провокацію наших відвічних ворогів.

Віче закінчилося відспіванням гимну „Не пора", по чому предсідник віча подякував за таку численну участь і завізвав спокійно розійтися домів. — („Час").

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СТ. ЛУЇС, МО.

Листопадове свято.

Неодин з читачів, читаючи дописи з ріжних місцевостей про український рух, дивується, чому то наш Ст. Луїс спить. А прецінь і в нас живе около 1,000 Українців; є кілька товариств, між ними 2 відділи Укр. Нар. Союза. Тому і робота наповинна би йти. Та рутенський дух довів до того, що з громади з українським гарним лемківським елементом осталося румовище.

Але були і є в нашій громаді свідомі сини України, що чують в своїх жилах і серцю козацьку кров і хочуть жити життям українським. Цих кільканацять щирих козацьких душ, які тому 10 літ набули тут Український Народний Дім, зорганізували при домі свідому, правдиву національну громаду, яка повела свою працю щиро. Вона і стала центром народної, живої праці в Ст. Луїс.

Найбільше в цім ділі праці приложили оці громадяне: В. Щупляк, Кульчицький, М. Петрівський, Круховський, І. Добромільський, Борусевич, Квасний, В. Голдак і инші, а в кінці прибувший до Ст. Луїс о. В. Дяків.

І цього року цей бувший вояк і старшина Укр. Армії разом з комітетом: І. Добромільським, Вас. Голдаком і Марією Круховською, приготовили на 2 листопада величаве Листопадове віче, яке відбулося в галі Народного Дому з величавим концертом. На свято запрошено як головного бесідника гр. Степана Мусійчука з Шикаго.

Присутних було звиш 300 родин, помимо рутенських перешкод і колод. І диво, що за такий короткий час праці о. В. Дякова і дірігента д. Музички підготовлено гарний мішаний хор, а шкільна дітвора (звиш 50 діточок) понисалася добре. Найкращою точкою були сольові сопранові пісні пані Дяків. Відбиває вона силою голосу і красою артистичного викінчення. Гарне вступне слово в англійській і українській мові виголосив гром. М. Петрівський. Цілогодинний реферат виголосив гром. С. Мусійчук, зясовуючи боротьбу нашої армії за волю України з років 1918—20, а також змальовуючи теперішний терор польський на наших землях і подвиги У. В. О. Бесідник візвав до протесту і зборів одноголосно запротестували проти ляцьких звірств над Українцями в Галичині. Протести вислано до Ліги Націй і до Вашингтону. Рівнож покликав до збірки на допомогу дальшій боротьбі і заклик вплився глибоко в душі присутним, які, мимо тяжкого безробітя, зложили звиш 140 дол., що по обтягненню розходів вислано до Обєднання. Треба згадати з признанням, що заряд Нар. Дому дав галю на свято безплатно.)

День 2 листопада 1930, се6-то свято, промова і реферат, розбудили в народі духа і додали запалу до нового життя.

Присутній.

До каси впали бандити та жадають від касієра, під загрозою смерти, видачі 20 тисяч долярів.

— Ради Бога, як можете від мене вимагати таких великих грошей!

— Тільки не робіть ніяких комедій! — каже йому на це один із бандитів. — Завжте, що це одноразовий видаток!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На дальшу боротьбу.

В суботу, дня 8 листопада ц. р., Бр. Пр. Тройці в Нюарку, Н. Дж., уладило забаву. Тому, що теперішний час є заказаний на забави з танцями, а ми її влаштували, хочемо отсею дорогою публично виправдатися.

Наше братство має трох членів, які довший час хорують. Каса наша вичерпана, а хорим треба давати поміч. Згадане братство приготовилося до цеї забави тому два місяці, наробило собі богато коштів, а щоби не наразитися на ще більші втрати, рішено забаву відбути. Мимо забави ми болюче відчували горе наших братів і сестер в старому краю, які терплять від Ляхів, і тому один з урядників в імени згаданого братства виголосив до присутних гостей коротку промову, згадуючи страшні події в старім краю і перепрошуючи публично весь український загал за цей народний гріх. В доказ любови до наших борців в старім краю і пошани до громадянської ухвали присутні члени й гості зложили на У. В. О. суму $25, яку вислано до краю через Обєднання.

На цю суму зложилися слідуючі жертви по $1: Т. Оренчак, І. Гриник, п-ні І. Бакун, п-ні М. Буял, Р. Кузьма, Співак, К. Парасюк, Д. Бакаляр, П. Лобур, Г. Кленер, І. Войтко, Т. Каськів; по 50 ц.: П Орок. Решту зложено дрібними датками.

ЗА УРЯД:

Т. Оренчак, предс.

М. Заболотний, секр.